

References: 1. Ponomarenko V. S. Stratehia rozvitu pidprijemstva v umovakh kryzy : monohrafia / V. S. Ponomarenko, T. O. Trydid, M. O. Kyzym. – Kh. : INZhEK, 2003. – 328 p. 2. Salitov L. R. Ustoichivoye razvitiye i kachestvo ekonomicheskogo rosta / L. R. Salitov // Ekonomicheskiye nauki. – 2008. – №. 11(48). – Pp. 140–146. 3. Kushnir T. B. Suchasni napriamky doslidzhen sutnosti stiikoho rozvitu pidprijemstva / T. B. Kushnir, Yu. V. Sydorenko // Visnuk SumDU. Seriya "Ekonomika". – 2010. – №. 1. – Pp. 148–152. 4. Arustamov E. A. Ekonomicheskaya ustochivost razvitiya malykh i srednikh predprijatiy [Electronic resource] / E. A. Arustamov, A. M. Gromov. – Access mode : referent.mubint.ru/8/5408. 5. Korchagina E. V. Sravnitelnyy analiz otchetnosti ustoichivogo razvitiya rossiyiskikh i zarubezhnykh kompaniy. Problemy sovremennoy ekonomiki [Electronic resource] / E. V. Korchagina. – Access mode : http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2249. 6. Turchin P. V. Na porogye velikikh otkrytyj [Electronic resource] / P. V. Turchin. – Access mode : www.strf.ru/science.aspx?CatalogId=222&d_no=16806. 7. Podlazov A. V. Teoriya samoorganizovannoy kritichnosti – nauka o slozhnosti [Electronic resource] / A. V. Podlazov. – Access mode : http://nonlin.ru/articles/podlazov/soc. 8. Chepa M.-L. A. Vid "Bozhestvennoi proportsii" do zakonomirnosti henezy khristianstva, abo Synerhetyka na problemnomu poli psykhoistorii // Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykholohii. Vol. XIII. : zb. nauk. pr. In-tu psykholohii imeni H. S. Kostiuk NAPN Ukrayny [Electronic resource] / M.-L. A. Chepa. – Access mode : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gym/pspp2011_13_2/430-436pdf. 9. Khaken G. Sinergetika / G. Khaken. – M. : Mir, 1980. – 406 p. 10. Nikolis G. Samo-organizatsiya v neravnovesnykh sistemakh / G. Nikolis, I. Prigozhin. – M. : Mir, 1979. – 512 p. 11. Strannyye attraktory / per. s angl. ; pod red. Ya. G. Sinyaya, L. P. Shil'kova. – M. : Mir, 1981. – 253 p. 12. Malinetskiy G. G. Sovremennyye problemy nelineynoy dinamiki / G. G. Malinetskiy, A. B. Potapov. – Izd. 2-e, ispravl. i dop. – M. : Editorial URSS, 2002. – 360 p. 13. Waldrop M. M. Complexity: The emerging science at the edge of order and chaos / M. M. Waldrop. – New York : Touchstone, 1993. 14. Lopatnikov L. I. Ekonomiko-matematicheskiy slovar: Slovar sovremennoy ekonomicheskoy nauki / L. I. Lopatnikov. – 5-e izd., pererab. i dop. – M. : Delo, 2003. – 520 p. 15. Rayzberg B. A. Sovremennyy ekonomicheskiy slovar / B. A. Rayzberg, L. Sh. Lozovskiy, E. B. Starodubtseva. – 5-izd., pererab. i dop. – M. : INFRA-M, 2006. – 495 p. 16. Sotsiologicheskiy entsiklopedicheskiy slovar / red.-koordinator G. V. Osipov. – M. : Izd. In-ta sotsiologii RAN, 1998. – 694 p. 17. Borisov A. B. Bolshoy ekonomicheskiy slovar / A. B. Borisov. – M. : Knizhnyy mir, 2003. – 895 p. 18. Bozhkova N. S. Pokazateli effektivnosti deyatelnosti predprijatij servisa [Electronic resource] / N. S. Bozhkova, O. I. Radina // IV Mezhdunar. stud. elektron. nauchn. konf. "Studencheskiy nauchnyy forum". – Access mode : www.rae.ru/forum2012/180/23. 19. Xin S. Conceptual research in tourism/ S. Xin, J. Tribe, D. Chambers // Annals of Tourism Research. – 2013. – №. 41. – Pp. 66–68. 20. Xin S. Conceptual research in tourism/ S. Xin, J. Tribe, D. Chambers// Annals of Tourism Research. – 2013. – № 41. – Pp. 66 – 68. 20. Kontsepsiia statystyky posluh [Electronic resource]. – Access mode : www.ukrstat.gov.ua/. 21. Khaken G.

Mozhem li my primenyat sinergetiku v naukakh o cheloveke [Electronic resource] / G. Khaken // Sinergetika. – Access mode : spkurdyumov.narod.ru/Haken7.htm. 22. Paul Strathern. Kant in 90 minutes. Chicago: Ivan R. Dee [Electronic resource] / perevod S. Zubkova. – Access mode : psplib.ukrweb.net/books/stret01/btx14.htm. 23. Sobol S. M. Strukturni parametry rozvitu maloho biznesu v Ukraini [Electronic resource] / S. M. Sobol. – Access mode : ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/748/1/Sobol.pdf.

Інформація про авторів

Мазаракі Анатолій Антонович – докт. екон. наук, професор, ректор Київського національного торговельно-економічного університету (02156, Україна, м. Київ, вул. Кіото, 19, e-mail: knceu@knceu.kiev.ua).

Ведмідь Надія Іванівна – канд. екон. наук, докторант, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету (02156, Україна, м. Київ, вул. Кіото, 19, e-mail: nadijaw@ukr.net).

Інформація об авторах

Мазаракі Анатолій Антонович – докт. екон. наук, професор, ректор Київського національного торговельно-економічного університету (02156, Україна, г. Київ, ул. Кіото, 19, e-mail: knceu@knceu.kiev.ua).

Ведмідь Надежда Івановна – канд. екон. наук, докторант, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Київського національного торговельно-економічного університету (02156, Україна, г. Київ, ул. Кіото, 19, e-mail: nadijaw@ukr.net).

Information about the authors

A. Mazarakі – Doctor of Science in Economics, Professor, Rector of Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto St., 02156, Kyiv, Ukraine, e-mail: knceu@knceu.kiev.ua).

N. Vedmid – Ph.D. in Economics, doctoral student, Associate Professor of the Department of Hotel and Catering and Tourism Business of Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto St., 02156, Kyiv, Ukraine, e-mail: nadijaw@ukr.net).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Лепейко Т. І.

Стаття надійшла до ред.
18.06.2013 р.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ МЕЖФИРМЕННЫМИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯМИ В ЦЕПЯХ ПОСТАВОК

УДК 330.341

Пушкарь А. И.
Курбатова Ю. Л.

Основное внимание направлено на обоснование необходимости создания системы управления межфирменными взаимоотношениями в цепях поставок. Сформулированы основные положения концептуального подхода к управлению группой предприятий. На основании учета ценности взаимоотношений рассмотрен понятийный аппарат концептуального подхода. В рамках сформированных положений предложена модель трехфазного процесса управления межфирменными взаимоотношениями интегрированной группы. Раскрыта сущность ценностно-ориентированного подхода к управлению межфирменными взаимоотношениями, который выбран

в качестве базового. Выдвинута гипотеза о том, что элементы ценности взаимосвязаны и взаимоусловлены. Изложены принципы формирования и развития системы управления межфирменными взаимоотношениями.

Ключевые слова: межфирменные взаимоотношения, цепь поставок, система управления, ценность, интегрированная группа, развитие.

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ МІЖФІРМОВИМИ ВІДНОСИНАМИ В ЛАНЦЮГАХ ПОСТАЧАНЬ

УДК 330.341

**Пушкар О. І.
Курбатова Ю. Л.**

Основну увагу спрямовано на обґрунтування необхідності створення системи управління міжфірмовими відносинами в ланцюгах постачань. Сформульовано основні положення концептуального підходу до управління групою підприємств. На основі врахування цінності відносин розглянуто понятійний апарат концептуального підходу. В межах сформованих положень запропоновано модель трифазного процесу управління міжфірмовими відносинами інтегрованої групи. Розкрито сутність ціннісно-орієнтованого підходу до управління міжфірмовими відносинами, який було обрано в якості базового. Висунуто гіпотезу про те, що елементи цінності взаємопов'язані і взаємообумовлені. Визначено основні принципи побудови системи управління міжфірмовими відносинами.

Ключові слова: міжфірмові відносини, ланцюг постачань, система управління, цінність, інтегрована група, розвиток.

CONCEPTUAL APPROACH TO THE MANAGEMENT OF INTERFIRM RELATIONS IN THE SUPPLY CHAIN

UDC 330.341

**A. Pushkar
Y. Kurbatova**

The necessity to create the system of interfirm relations management in the supply chain is considered. The main provisions of the conceptual approach for management of a group of enterprises were formulated. A model of a three-phase process of the interfirm relationships management for integrated group was offered. The essence of the value-oriented approach to the management of interfirm relationships, chosen as the basis, was revealed. It was hypothesized that the value's elements are interrelated and interdependent. The authors represented the principles of forming and developing the system of management.

Keywords: interfirm relationships, supply chain, management system, value, integrated group, development.

Усиление интеграционных тенденций в экономике привело к значительному усложнению структур взаимодействия предприятий, что существенным образом обостряет проблемы управления межфирменными взаимоотношениями. В современных условиях ведения бизнеса наблюдается тенденция к тесному сотрудничеству предприятий, которая связана с новой моделью конкуренции, сфокусированной на усилении конкурентоспособности предприятий, образующих цепь поставок [1].

Необходимость оперативного реагирования на конъюнктуру рынка и быстро меняющуюся экономическую ситуацию выывает необходимость управления межфирменными взаимоотношениями в цепях поставок на базе системного целостного подхода.

Вопросами системного управления межфирменными взаимоотношениями занимались следующие авторы: Антошина Н. И., Григорак М. Ю. [2], Балабаниц А. В. [3], Верба В. А. [4], Кизим Н. А. [5], Пушкар А. И., Пилиенко А. А. [6], Тарнавская Н. П., Сивак Р. Б. [7] и др. Однако аспектам формирования концептуального подхода к управлению межфирменными взаимоотношениями в цепях поставок в научной литературе не уделено достаточного внимания.

В этой связи целью статьи является разработка концептуального подхода к управлению межфирменными взаимоотношениями в цепях поставок на примере предприятий отрасли энергетического машиностроения.

Первоочередной целью разработки концептуального подхода считается определение онтологии предметной области. Онтология формирует общее представление об объекте исследования и фиксирует понятийный аппарат концептуального подхода.

Цель поставок (объектное понимание) – это совокупность организаций, взаимодействующих в материальных, финансовых и информационных потоках, а также потоках услуг от источников исходного сырья до конечного потребителя.

Межфирменные взаимоотношения (МВ) – это многоаспектические отношения предприятий, которые отражают концепцию, форму, вид, характер взаимодействия между предприятиями в процессе реализации их совместной деятельности с целью получения ценностей межфирменных взаимоотношений и реализации ключевых компетенций сторон.

Партнер – участник межфирменных взаимоотношений (одна из сторон, вступающая в межфирменные взаимоотношения).

Інтегрована група (ІГ) – совокупність підприємств, між якими існують довгострокові та часто повторювані міжфірмові взаємоотношення, обумовлені залежністю учасників в одній ланцюговій поставки, над якою створюється система управління міжфірмовими взаємоотношеннями.

Система управління міжфірмовими взаємоотношеннями (СУМВ) – це система, задачами якої є розробка та реалізація управлінського впливу суб'єктами управління на об'єкти управління з метою формування та розвитку міжфірмових взаємоотношень.

Ценность міжфірмових взаємоотношень – це совокупність благ, отримуваних підприємствами в результаті їх взаємодії, яка сприяє виникненню ефекту, вираженого в матеріальному обчисленні та в нематеріальному обчисленні, як цінності, яка носить віддалений пролонгованний характер економічного результату, проявляючогося либо в виникненні додаткової прибутковості в майбутньому, либо в обслуговуванні її устойчивого рівня в довгостроковому періоді.

Ключові компетенції – унікальна совокупність навичок, умінь, технологій, комунікацій, що дозволяють підприємству надавати цінності партнерам.

Ефективність міжфірмових взаємоотношень – це результативність СУМВ, виражається в отриманні корисних результатів її функціонування в виде отриманих цінностей МВ.

Розвиток міжфірмових взаємоотношень – процес зміни взаємоотношень, результатами якого є розширення складу учасників ІГ (кількісний аспект), інтеграція учасників ІГ (структурний аспект), формування нових цінностей та реалізація ключових компетенцій взаємодіючих сторін (качественний аспект).

Інтеграція учасників інтегрованої структури включає змінення форм МВ, результатом якого є переход від автономності функціонування та управління до єдності, виражаючийся в виникненні об'єднання учасників з потерєю юридичної самостійності (на основі общого устава, формування уставного капіталу, створення нового юридичного особи) або без її втрати (на основі договорів про співпрацю).

Взаємосв'язь ключових понять концептуального підходу відображена на рис. 1.

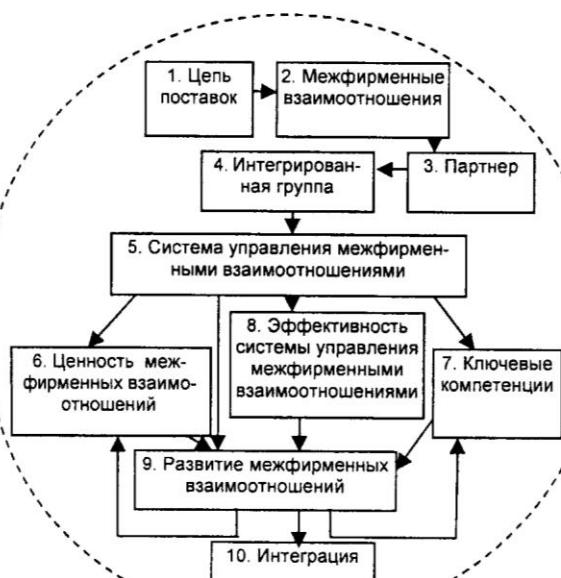

Рис. 1. Понятійний аппарат концептуального підходу

Представленна структура предметної області дає можливість провести зображення основних положень концептуального підходу до розв'язання проблем управління міжфірмовими взаємоотношеннями в ланцюгах поставок в енергетичному машинобудуванні.

Положення 1. Система управління міжфірмовими взаємоотношеннями є необхідним умовом для забезпечення устойчивого виконання комплектації складних енергетических об'єктів на довгостроковій основі партнерами інтегрованої групи.

Совокупність підприємств, участих в ланцюгах поставок в якості елементів структурних звеньїв, необхідно розглядати як інтегровану групу, над якою формуються СУМВ. Необхідність координації та управління міжфірмовими взаємоотношеннями в рамках єдиної системи обумовлена взаємозалежністю підприємств: кінцевий результат отримується від інтегрованої групи.

Положення 2. Управління міжфірмовими взаємоотношеннями включає процес формування інтегрованої групи та розвитку взаємоотношень в цій групі.

Формування інтегрованої групи – визначення учасників та встановлення меж групи. За думкою Ганущак-Ефименко Л. М., інтеграція підприємств, в тому числі та створення інтегрованої групи, є основою розвитку підприємств [8]. Межі інтегрованої групи повинні визначатися на основі совокупності показателів, характеризуючих довгострокові взаємоотношення та часто повторювані взаємоотношення, таємноту та силу взаємозв'язків, залежність учасників як логічне розвиток співпраці міжфірмових взаємоотношень.

Положення 3. Управління міжфірмовими взаємоотношеннями інтегрованої групи представляється як 3-фазний процес (рис. 2). В першій фазі відбувається формування складу учасників інтегрованої групи. Воно другій фазі відповідає створення система управління міжфірмовими взаємоотношеннями з встановленням єдиної місії, цілей, формуванням планів відносно досягнення цілей, можливо вибір організаційно-правової або договорної форми взаємоотношень. Третя фаза предполагає розвиток міжфірмових взаємоотношень, включаючи привертання нових учасників групи, переход до новим організаційно-правовим або договорним формам, підсилюючи інтеграцію учасників.

Положення 4. Осуществлення кожного з етапів управління процесами формування та розвитку інтегрованої структури слідует строить на основі ценностно-орієнтованого підходу.

Суть ценностно-орієнтованого підходу заключається не тільки в фокусуванні на оптимізації затратної сторони взаємоотношень, пов'язаної з максимізацією та вилученням індивідуальної прибутковості, але і в ценностному аспекті, який розкривається в формуванні якісної характеристики взаємоотношень для всіх заинтересованих сторін. Міжфірмові взаємоотношення повинні учитувати результати своїх партнерів на основі ценностного підходу, тобто учитувати очікувані цінності партнерів. За думкою Тарнавської Н. П., міжфірмові взаємоотношення, учитувані цінності партнерства, радикально трансформують систему стратегічного управління підприємств, в тому числі створення конкурентних стратегій, з метою формування предпосилок успіху в перспективі [7]. Як відзначають Антощішина Н. І. та Григорак М. Ю., для того щоб інтегрувати, потрібно постепенно сблизити та об'єднати економічні суб'єкти ринку в процесі їх взаємодії, слідует розглядати не індивідуальні, а інтегровані цінності з метою найменшого удовлетворення потребностей всіх заинтересованих сторін [2], таєм же ідеї підтримується та Мироненко І. І. [1].

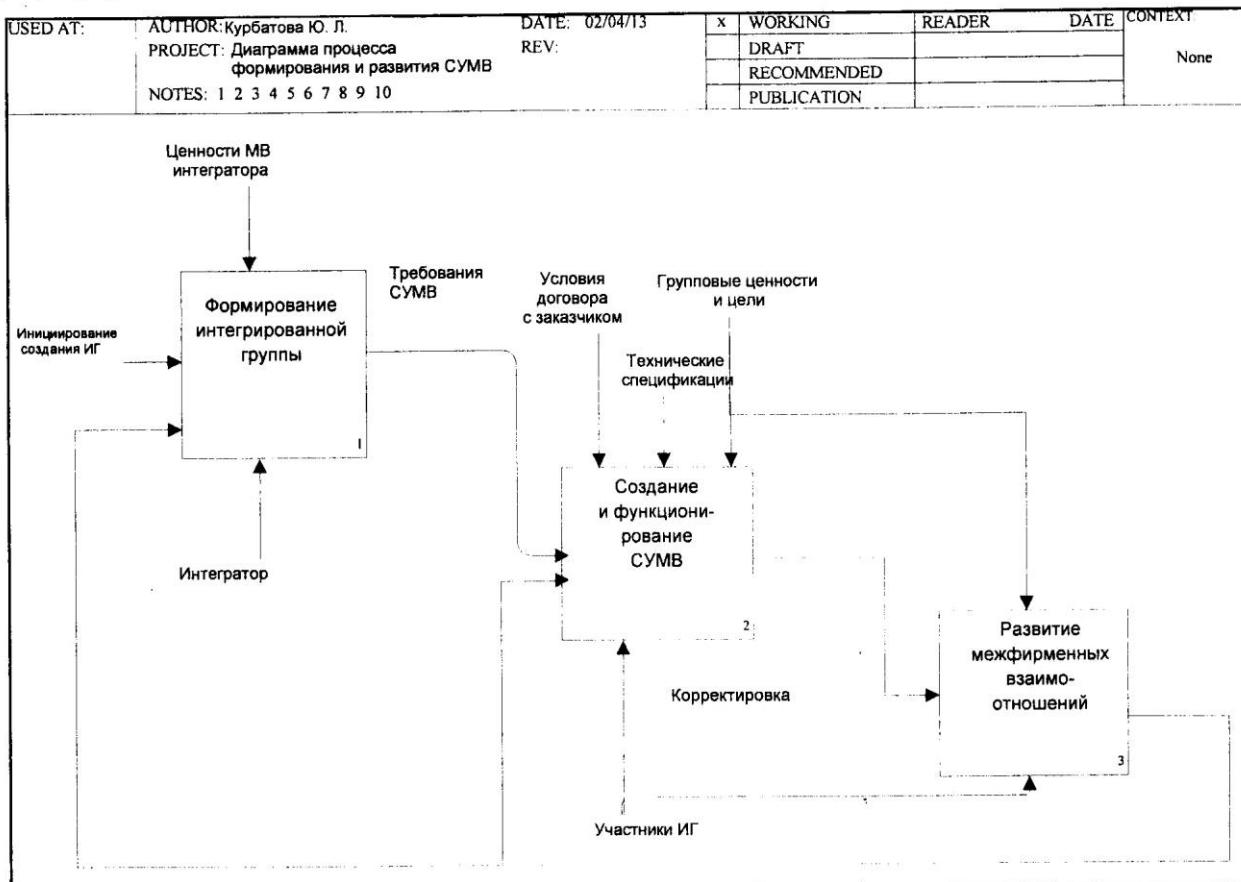

Рис. 2. Модель трехфазного процесса управления межфирменными взаимоотношениями интегрированной группы

Положение 5. Элементы ценности взаимосвязаны и взаимообусловлены. Ценности, выраженные в нематериальной форме, могут обуславливать появление ценностей в материальной форме. Упорядоченность элементов ценности следует представлять в виде сетевой структуры.

Положение 6. СУМВ должна основываться на детальном анализе факторов, влияющих на процесс управления. Анализ литературных источников позволил выделить ключевые факторы, которые влияют на процессы формирования и развития межфирменных взаимоотношений. С целью систематизации факторов проведено укрупненное их разделение на группы: внешние факторы, внутренние факторы, факторы совместимости, факторы системности.

Положение 7. Процесс разработки, формирования и использования механизмов СУМВ должен базироваться на принципах, отражающих общие закономерности, в рамках которых реализуются взаимоотношения между партнерами интегрированной группы. Они не являются неизменными и на каждом этапе развития должны отвечать существующим конкретным условиям [6]. Понимая под принципом руководящую идею, основное правило поведения, деятельности, авторы предлагают выделить ключевые принципы, определяющие характер функционирования СУМВ.

1. **Принцип целостности** предполагает, что интегрированная группа, над которой существует СУМВ, должна рассматриваться как взаимосвязанное образование, все элементы которого отвечают общей цели [7].

2. **Принцип конгруэнтности.** Конгруэнтность в контексте управления означает необходимость исследования и согласования взаимосвязей между составляющими организации, как система, структура, люди и культура [4].

3. **Принцип ориентации на общую стратегию.** Данный принцип предполагает необходимость придерживаться логической последовательности при разработке целей развития МВ [4].

4. **Принцип соблюдения интересов каждого участника группы** [6].

5. **Принцип проактивного поведения**, состоящий в формировании и удержании активной рыночной позиции, которая проявляется в постоянной ориентации на достижение / удержание лидерских позиций интегрированной группы, внедрении активных методов ведения конкурентной борьбы, клиентоориентированности и т. п. [6].

6. **Принцип информационной открытости** определяет наличие информационных каналов между партнерами СУМВ [6].

7. **Принцип адаптивности** определяет необходимость поддержки устойчивого равновесия системы под влиянием факторов внешней и внутренней среды и активного реагирования на изменения [6].

8. **Принцип резерва живучести** определяет жизнеспособность СУМВ к функционированию и саморазвитию, а также способность подсистем СУМВ. Данный принцип подразумевает способность СУМВ к непрерывному саморазвитию, устойчивости деятельности системы к внешним импульсам, надежности межфирменных взаимоотношений [6].

Представленный концептуальный подход к управлению межфирменными взаимоотношениями в цепях поставок позволяет осуществлять процессы формирования интегрированной группы предприятий и процессы развития комплексно, то есть системно, с учетом влияния системы факторов. Ключевой идеей предложенного авторами концептуального подхода является достижение ценности всеми участниками процесса с учетом изложенных принципов управления. В дальнейшем сформированный концептуальный подход будет служить базисом при формировании моделей и методов оценки ценности межфирменных взаимоотношений.

Математическая модель формирования интегрированной ценности авиакомпании [Электронный ресурс] / Н. И. Антошичина, М. Ю. Григорак. – Режим доступа: nbuv.gov.ua Портал Наукова періодика...ppei/2011_29/Antosch.pdf. 3. Балабаниц А. В. Интегрированное управление маркетинговым взаимодействием: императивы, методология, механизмы : монография / А. В. Балабаниц. – Донецк : [ДонНУЭТ], 2010. – 509 с. 4. Верба В. А. Корпорации и интегрированные структуры: проблемы науки и практики : монография / В. А. Верба, А. Н. Гребешкова. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2007. – 344 с. 5. Кизим Н. А. Крупномасштабные экономико-производственные системы: организаций и хозяйствование / Н. А. Кизим. – Х. : Бизнес Информ, 1999. – 228 с. 6. Пушкарь А. И. Стратегические группы предприятий: концепция, методология, управление : научное издание / А. И. Пушкарь, Ю. Е. Жуков, А. А. Пилипенко. – Х. : Изд. "Кроссроуд", 2006. – 440 с. 7. Тарнавская Н. П. Трансформация управления логистическими цепями ценности в новых конкурентных условиях [Электронный ресурс] / Н. П. Тарнавская, Г. Б. Сивак // Экономика развития. – 2010. – № 1(53). – Режим доступа: http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/e101_53/e101tar.pdf. 8. Ганущак-Єфіменко Л. М. Економічна інтеграція як основа розвитку підприємств малого і середнього бізнесу / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 3(141). – С. 70–77. 9. Гирная О. Б. Формирование ценностей в цепи поставок на основе рыночного предложения / О. Б. Гирная, О. Я. Кобылюх, Н. И. Хтей // Вестник Национального университета "Львовская политехника". Логистика. – 2006. – № 552. – С. 17–23. 10. Чухрай Н. И. Оценка и развитие отношений между бизнес-партнерами : монография / Н. И. Чухрай, Я. Ю. Криворучко ; под науч. ред. Н. Чухрай. – К. : Изд. "Растр-7", 2008. – 360 с.

References: 1. Myronenko I. I. Doslidzhennia systemy faktoriv, yaki spryjaiut formuvanniu ta rozvytiku vzaimovidnosyn mashynobudivnykh pidprijemstv zi spozhyvachamy produktsii / I. I. Myronenko // Ekonomika rozvitu. – 2012. – No. 1 (61). – P. 103. 2. Antoshchishina N. I. Matematicheskaya model formirovaniya integrirovannoy tsennosti aviakompanii [Electronic resource] / N. I. Antoshchishina, M. Yu. Grigorak. – Access mode: nbuv.gov.ua> Portal Naukova periodika...ppei/2011_29/Antosch.pdf. 3. Balabaniits A. V. Integrirovannoe upravlenie marketingovym vzaimodeystviem: imperativy, metodologiya, mekhanizmy : monografiya / A. V. Balabaniits. – Donetsk : [DonNUET], 2010. – 509 p. 4. Verba V. A. Korporatsii i integrirovannye struktury: problemy nauki i praktiki : monografiya / V. A. Verba, A. N. Grebeshkova. – Kh. : ID "INZhEK", 2007. – 344 p. 5. Kizim N. A. Krupnomasshtabnye ekonomiko-proizvodstvennye sistemy: organizatsiya i hozaystvovanie. – Kh. : Biznes Inform, 1999. – 228 p. 6. Pushkar A. I. Strategicheskie gruppy predpriyatij: konseptsiya, metodologiya, upravlenie : nauchnoe izdanie / A. I. Pushkar, Yu. E. Zhukov, A. A. Pilipenko. – Kh. : Izd. "Krossroud", 2006. – 440 p. 7. Tarnavskaya N. P. Transformatsiya upravleniya logisticheskimi tsepyami tsennosti v novykh konkurentnykh usloviyakh [Electronic resource] / N. P. Tarnavskaya, G. B. Sivak // Ekonomika rozvitu. – 2010. – No. 1(53). – Access mode: http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/e101_53/e101tar.pdf. 8. Hanushchak-Yefimenko L. M. Ekono-

michna intehrasiaia yak osnova rozvitu. pidprijemstv maloho i serednego biznesu // Aktualni problemy ekonomiky. – 2013. – No. 3(141). – Pp. 70–77. 9. Gimaya O. B. Formirovanie tsennostey v tsepi postavok na osnove rynochnogo predlozheniya / O. B. Gimaya, O. Ya. Kobylukh, N. I. Khtey // Vestnik Natsionalnogo universitetu "Lvovskaya politekhnika". Logistika. – 2006. – No. 552. – Pp. 17–23. 10. Chukhray N. I. Otsenka i razvitiye otnosheniy mezhdju biznes-partnerami : monografiya / N. I. Chukhray, Ya. Yu. Krivoruchko ; pod nauch. red. N. Chukhray. – K. : Izd. "Rastr-7", 2008. – 360 p.

Інформація об авторах

Пушкарь Александр Іванович – докт. екон. наук, професор, заведуючий кафедрою комп'ютерних систем і технологій Харківського національного економічного університета (61166, Україна, г. Харків, пр. Леніна, 9а, e-mail: aipvt@ukr.net).

Курбатова Юлія Леонідовна – аспірант кафедри фінансів Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (61002, Україна, г. Харків, ул. Фрунзе, 21, e-mail: 7518618@mail.ru).

Інформація про авторів

Пушкар Олександр Іванович – докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних систем і технологій Харківського національного економічного університету (61166, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9а, e-mail: aipvt@ukr.net).

Курбатова Юлія Леонідівна – аспірант кафедри фінансів Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (61002, Україна, м. Харків, вул. Фрунзе, 21, e-mail: 7518618@mail.ru).

Information about the authors

A. Pushkar – Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Computer Systems and Technologies of Kharkiv National University of Economics (9a Lenin Ave., 61160, Kharkiv, Ukraine, e-mail: aipvt@ukr.net).

Y. Kurbatova – postgraduate student of the Department of Finance of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (21 Frunze St., 61002, Kharkiv, Ukraine, e-mail: 7518618@mail.ru).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Орлов П. А.

Стаття надійшла до ред.
23.04.2013 р.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ: ЗМІСТ ТА РОЛЬ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 330.14.014

Ковтуненко К. В.

Проведено аналіз існуючих визначень сутності інтелектуального капіталу у вузькому та широкому розумінні. Розглянуто підходи до визначення категорії "інтелектуальний капітал" і виділено ключові серед них – структурний та результатний. Визначено складові інтелектуального капіталу, які мають послідовний характер: інтелектуальні ресурси, інтелектуальний потенціал, інтелектуальний капітал. Через зв'язок інтелектуального капіталу з інтелектуальним потенціалом простежено роль інтелектуального капіталу в процесах інноваційного розвитку. На підставі проведеного дослідження сформоване авторське тлумачення інтелектуального капіталу. Запропоновано структурно-логічну схему формування інтелектуального капіталу, яка зазначає межі подальшого дослідження проблемних питань активізації інноваційного розвитку підприємства.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелектуальні ресурси, інтелектуальний потенціал, інноваційний розвиток підприємства.